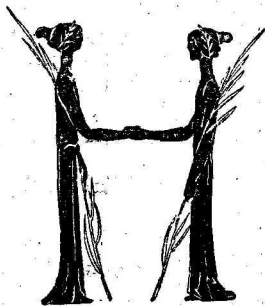




ΤΟ ΕΝ ΓΕΝΕΥΗ ΣΤ' ΔΙΕΘΝΕΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ



Γενεύη, τῆς ὁποίας αἱ φυσικαὶ καλλοναὶ ἀμιλλῶνται πρὸς τὰς τεχνικὰς καὶ περὶ ἧς εὐφραδὴς καὶ γλυκὺς ἀγορητῆς ὁ κ. Patini καθηγητῆς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Νεαπόλεως

καὶ μέλος τοῦ Συνεδρίου παρέβαλεν εἰς τὸ τελευταῖον ἀποχαιρετιστήριον γεῦμα ἐν τῷ δάσει τῷ λεγομένῳ Ζώντων ὑδάτων, πρὸς τὴν Νεάπολιν, ἥτις ὡς ἔλεγε θὰ μετετρέπετο εἰς ἐπίγειον Παράδεισον, ἐὰν αἱ καλλοναὶ τῆς μετεφέροντο εἰς τὴν πεφνημισμένην πατρίδα του, ἡ πόλις αὕτη σήμερον κατέστη τὸ ἀναμφισβήτητον κέντρον τῶν λογίων, τῶν ἐπιστημόνων τῶν ἐξεχόντων προσώπων εἴτε εἰς τὰ γράμματα, εἴτε εἰς τὰς τέχνας, εἴτε εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὸ ἐν-συνέδριον διαδέχεται τὸ ἕτερον, ἡ μία ἐορτὴ τὴν ἄλλην καὶ ὁ εἰς διαγωνισμὸς ὁ ἔθνικὸς, τὸν διεθνή. Τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ ἐν τῷ μέσῳ εὐρυχωροτάτου κήπου κείμενον, γογγύζει ἐκ τῶν ἀπείρων συνεδρίων εἴτε τοικῶν, εἴτε διεθνῶν.

Δὲν εἶχον εἰσέτι οἱ κατοικοὶ λησμονήσῃ τὴν συγκεντρώσαν ἐξ ὅλων τῶν Πανεπιστημίων τῶν πέντε ἡπείρων λογίους καὶ σοφοὺς, ἐπὶ τῇ ἰωβιλαίῳ ἐορτῇ τοῦ Πανεπιστημίου, προσέρχονται νέοι καὶ νέαι διὰ τὰ θερινὰ μαθήματα πρὸς ἄσκησιν εἰς τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν, ἣν διδάσκουσιν εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας· τούτων δὲ διαρκούντων συγκαλεῖται τὸ προαποφασισθὲν ἥδη κατὰ τὸ τελευταῖον πέμπτον διεθνὲς συνέδριον ἐν Ῥώμῃ ἕκτον διεθνὲς ψυχολογικὸν συνέδριον εὐθύς δὲ μετὰ τὴν λήξιν αὐτοῦ ἡ πόλις πυρετωδῶς παρασκευάζεται διὰ τοὺς μεγάλους διεθνεῖς μουσικοὺς ἀγῶνας, εἰς οὓς προσέρχονται περὶ τὰ 250 σωματεῖα, τρισχίλια δὲ μέλη συμμετέχουσι, ἡ δὲ πόλις ἐπὶ ἑβδομάδα πλέει ἐν τῷ ὠκεανῷ τῆς μουσικῆς. Δι' ὃ πάνυ δικαίως εἰς τὸ προτελευταῖον γεῦμα τὸ εἰς ἡμᾶς παρετεθὲν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς πόλεως τῆς Γενεύης ὁ ἀντιπροσωπεύων τὴν πόλιν κ. Jmer Schneider εἰς τὴν θερμὴν αὐτοῦ πρόποσιν σεμνυνόμενος ὀνομάζει αὐτὴν πρόσωπον προνομιούχον καὶ ὡς ἄλλος Περικλῆς πλέκων τὸ ἐγκώμιον αὐτῆς λέγει ὅτι δέχεται τοὺς πάντας ὡς ἀδελφοὺς μετὰ τῆς αὐτῆς εὐμενείας, κεκτημένη καὶ ἐγκλείουσα εἰς τοὺς κόλπους τῆς πάντα τὰ ἀναγκαῖα δι' ἕκαστον στοιχεῖα.

Τὸ ψυχολογικὸν συνέδριον ὅπου ἐγένετο ἐν αὐτῇ ὁρομένῳ τοῦ Αὐγούστου ἐ. ἐ. ἀπετελεῖτο ἐκ 520 περίπου μελῶν, τῶν πλείστων ἀνδρῶν

διακρινομένων ψυχολόγων, φιλοσόφων, παιδαγωγῶν, ἱατρῶν, θεολόγων καὶ λοιπῶν λογίων.

Ἡ πειραματικὴ ψυχολογία, ὡς γνωστὸν, εἶναι ἐπιστήμη νεωτέρα διαφέρουσα τῆς φιλοσοφικῆς ἥτις πάντα τὰ ψυχικὰ φαινόμενα ἔλυε δι' ἐσωτερικῶν καρατηρήσεων. Πρῶτος ὡς γνωστὸν ὁ πολὺς φιλόσοφος καὶ μέχρι σήμερον καθηγητῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας κ. Wund ἐπεχείρησε διὰ πειραμάτων νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν φυσιολογικὴν ἐπὶ τῆς ψυχολογίας, μέθοδον ἰδρύσας ἴδιον πρὸς τοῦτο ἐργαστήριον τῆς φυσιολογικῆς καὶ πειραματικῆς ψυχολογίας κατορθώσας οὕτω δι' ἀσφαλεστέρως ἢ πρότερον ὁδοῦ νὰ ἐγκύψῃ βαθύτερον εἰς τοὺς ψυχολογικοὺς νόμους καταρρίπτων τοὺς ὑπὸ τῶν συγχρόνων καὶ προγενεστέρων αὐτοῦ ὀρισμοὺς καὶ θέτων τὰς βάσεις τῆς νέας πειραματικῆς ψυχολογίας, δι' ἧς πᾶσαι αἱ τῆς ψυχῆς λειτουργαὶ δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ ἔλεγχον. Ὁ Wund εὗρε πολλοὺς ὁπαδοὺς, ἐξ ὧν ἄξιοι λόγου εἶναι ὁ Stumpf, ὁ πολὺς Külpe, ὁ Dessoir καὶ ἄλλοι ἐξ ὧν τινὲς ἡσχολήθησαν καὶ εἰς τὸ περὶ ὑπνωτισμοῦ ζήτημα.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῆς ἀρχῆς τῆς ἐξελίξεως τοῦ Σπένσερ ἀνάλογοι πρόοδοι ἐγένοντο ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Οὕτω ὁ Ἄγγλος Laicock (1840), ὅστις ἡσχολήθη μετὰ τῶν πρώτων περὶ τὰ παθολογικὰ ψυχικὰ φαινόμενα ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ κοινωνικά, ὁ Chareot ἐν Γαλλίᾳ, ὁ Perez, ὁ Ribot, ὁ Ἀμερικανὸς — διασημώτατος πάντων — William James, ὁ Δανὸς Höffding, ὁ μελετήσας ἐμβριθέστατα τὰς μετὰ τὸ σῶματος καὶ πνεύματος σχέσεις. Οἱ Ἱταλοὶ ὡσαύτως ¹⁾ Vignoe, Sergi, de Sanctis καὶ ἄλλοι. Ἐπίδοσιν ὡσαύτως μεγίστην καὶ εὐεργετικωτάτην ἔλαβεν ἡ ψυχολογία τῶν παιδων, ζήτημα σπουδαιότατον, διότι διὰ τῶν πειραμάτων κατεδείχθη ἡ ὑπερκόπως ἡ πνευματικὴ ὡς αἰτία πολλῶν νοσημάτων καὶ καταστρεπτικῇ καὶ διὰ τὸ πνεῦμα καὶ διὰ τὸ σῶμα. Περὶ τούτου ἐγγράφησαν πραγματεῖαι ἄξιοι λόγου ὑπὸ διαπρεπῶν ψυχολόγων (Gross, Ament, James, Warden, Bibot, Deeroly καὶ ἄλλων). Ὡσαύτως ἱκανὴν ἐπίδοσιν ἔλαβεν ἡ νεωτέρα ψυχολογία εἰς τὴν τῶν ζώων ἔρευναν (σπουδαιότατος ὁ Morgan).

Σήμερον ἡ νεωτέρα αὕτη ψυχολογία κατήγαγεν ἀληθὴ θρίαμβον καὶ ἀναπτύσσεται διὰ τῶν πειραμάτων καὶ παρατηρήσεων καθ' ἑκάστην πάντα σχεδὸν τὰ Πανεπιστήμια καθιέρωσαν ἔ

1). Ἐν τοῦ Ἱταλικοῦ ὁ κ. Γρατσιάτος μετέφρασε ἐσχάτως ἑλληνιστὶ ἀξιόλογον ἔργον τοῦ κ. Guido Villa οὕτως· τὴν ἀνάγνωσιν συνιστῶμεν τοῖς ἐνδιαφερομένοις. Ἐκδότης Ἰωάννης Κολάρος.

δραν μετὰ ἐργαστηρίων, ἅτινα ἔχουσιν ἰδίᾳς συσκευὰς ἀξιολόγους διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ἰδίᾳ. Διὰ τῶν πέντε προηγουμένων διεθνῶν συνεδρίων, ἔξ ὧν τὸ πρῶτον γενόμενον ἐν Παρίσις τὸ 1889, ἦτο μᾶλλον φυσιολογικόν, συνεζητήθησαν πλείστα ζητήματα ἀξία λόγου, ἔξ ὧν ἐγένετο καταφανὴς ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης ταύτης. Ἐν Γενεύῃ τὸ πρῶτον εἰσήγαγεν τὸ μάθημα τοῦτο ὁ κ. Flournoy ὁ πρόεδρος τοῦ νῦν ἔκτου Συνεδρίου, διορισθεὶς τὸ 1891 καθηγητῆς, κατὰ δὲ τὸ παρελθόντος ὡσαύτως καὶ δευτέρως καθηγητῆς διωρίσθη ὁ κ. Claparède ὁ καὶ διευθυντῆς τοῦ ἐργαστηρίου. Ὁ πρόεδρος τοῦ συνεδρίου κ. Flournoy ἀνὴρ ἐμβριθέστατος καὶ ἐγκρατὴς τῆς νέας ἐπιστήμης· παρεσκεύασε καὶ διηύθυνε λίαν ἐπιτυχῶς μετὰ τῶν λοιπῶν συναδέλφων τὸ Συνέδριον. Ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ κ. Hosier συμβούλου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Claparède γραμματέως, τοῦ εὐγενεστάτου κ. L. Cellerier ταμίου, παρεσκευάσθη ἐκθεσις ὀργάνων (δυναμομέτρων, σφυγμοχρονογράφων, σφυγμοκαρδιογράφων, πολυγράφων, χρονομέτρων, χρονογράφων κτλ.) τῶν μᾶλλον ἀξιολόγων οἰκῶν τῶν Παρισίων (Tainturier) τῆς Βέρνης (Schaefer) τοῦ Βερολίνου (Zimmermann). Ὡσαύτως ἐκθεσις βιβλίων καὶ περιοδικῶν παιδαγωγικῶν καὶ ψυχολογικῶν διάφορων βιβλιοπωλείων. Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ τὰ μάλιστα ἐκίνει τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπισκεπτέου ἦτο ἡ Σχολικὴ ἐκθεσις τῶν ἀμελῶν καὶ ἀνισορρόπων παίδων εἴτε σωματικῶς εἴτε

μνημονικῶς, ἐργασία ἣν θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἑβλεπον τελουμένην ὑφ' ὧν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν ἡμῶν, παρασκευὴν ὧν τῶν ἀντικειμένων δι' ὧν αἰσθητὴ καὶ ἀντίληπτή γίνεται ἡ διδασκαλία εἰς τοὺς παῖδας. Διὰ τῆς αὐτῆς ἐργασίας παύει πλέον ὁ παῖς νὰ βασανίζεται καὶ ἀναπτύσσων τὰς αἰσθήσεις ἀγαπᾷ νὰ ἐργάζεται· κινεῖται οὕτω τὸ διαφέρον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ αὐτενέργεια τοῦ παιδός, εἶδος Φροεβλιανῆς μεθόδου ἐπεξηγήμενης, τελειοποιημένης. Πρόοδον μεγίστην παρατηρεῖ τις εἰς παῖδια ὀκταετῆ, δεκαετῆ εἰς τὴν ἰχνογραφίαν, διότι ὁλόκληρον ἱστορίαν τὴν περιγράφουσιν ἐν τῷ τετραδίῳ διὰ ἰχνογραφημάτων. Ἡ μέθοδος αὕτη σήμερον εὐρίσκεται ἐν τοῖς σχολείοις τῶν πεπολιτισμένων λαῶν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν· εἰς τὴν Ἀγγλίαν μάλιστα εἰς τὰς κατωτέρας τρεῖς τάξεις ἐξωβέλισαν πάντα σχεδὸν τὰ μαθήματα· ὁ δὲ μικρὸς παῖς ὁδηγεῖται εἰς τὰς ἐξοχὰς ἔνθα φυσικῶς ἀναπτύσσεται, καὶ ἐκεῖ τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ διδασκάλου διδάσκεται μόνον νὰ παρατηρῇ κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα νὰ ἰχνογραφῇ τὰ ἐξετασθέντα.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐργασίας μέγας ἔπαινος ὀφείλεται εἰς τὸν καθηγητὴν Βέλγον κ. Decroly, ὅστις μετὰ πολλῆς μεθοδικότητος τὸ περὶ κατατάξεως ψυχ. παιδαγωγικῆς τῶν σχολικῶν ἀνισορροπιῶν ἀνέπτυξε.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

I. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

★ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ★

CAMILLE LEMONNIER



ΥΡΙΑΚΙΣ τὸ ὄνομα τοῦ Καμίλλου Lemonnier ἐτέθη παραπλεύρως τοῦ ὀνόματος τοῦ Rubens καὶ τοῦ Jordaens.

Γονιμότης ἀνεξάντλητος, ἐκχείλισις δημιουργικῆς δράσεως, μεγαλοπρέπεια τῆς ὁραματικῆς φαντασίας, ἰδοὺ ἐν γενναῖς γραμμαῖς αἱ κοιναὶ ιδιότητες μεταξὺ τῶν ἐξ Ἀμβέρσης διδασκάλων καὶ τοῦ Λεμοννιέ. Ὡς ὁ Ζολᾶ, εἶνε πρὸ παντὸς λυρικός· Ὁ «Ἀνθρωποθήρα» (Harpechair), καυστικὸν ποίημα τῶν ἐργατῶν τοῦ ἐλασματοποιείου, συγγενεὺς στενωπὰ πρὸς τὸ «Uerninal»· τὸ «Τέλος τῶν Ἀστῶν», συνθετικὴ ἱστορία καὶ ἀδυσωπῆτος· ἀναπαράστασις τῆς πρὸς διαφθοράν τάσεως μᾶς· οἰκογενεῖας, φαίνεται εἰσερχόμενον εἰς τὴν σειρὰν τῶν Rougon-Macquart. Αἱ «Κρεωθῆκαι» προηγήθησαν τῆς «Διалύσεως τῶν πάγων» καὶ ἔμειναν διὰ τὴν μαγειρίαν τοῦ χρώματος· ὑπέροχοι ἐν τῇ γαλλικῇ μυθιστορίᾳ. Ὁ «Ἀδάμ καὶ Εὔα», ὅπου ἀνευρίσκομεν τὸ «Σφάλμα τοῦ ἄββᾶ Mouru», εἶνε εἰς ὕμνος τοῦ πανθείσμου καὶ τοῦ ἐρώτος. Ὁ «Θάνατος», ἐπικὴ ζωγραφία τῶν αἰμοχαρῶν ἐνστικτῶν, ἅτινα ἐργάζονται εἰς τὸ βάθος τῶν σκοτεινῶν πυχῶν, εἶνε ἐν ὁραμα νυκτερινῆς θυέλλης. «Εἰς ἄρσεν», σπονδὴ παλλομένη ἐκ πρωτογόνων συναι-

σθημάτων, εἶνε μία διαρκὲς φωνὴ παθητικῆς ἐμπνεύσεως.

Παντοῦ καὶ πάντοτε, ἀκόμη καὶ ἐν τῷ σκότει, ἀκόμη καὶ ἐν τῇ φρίκῃ, θριαμβεῖ τὸ πάθος τῆς δυνάμεως, τοῦ χρώματος καὶ τῆς κινήσεως.

Ἐν τῇ ἀφθόνῳ ταύτῃ καὶ ὀγκώδῃ παραγωγῇ δὲν θὰ ἀπατήσῃτε ἀναμφιβόλως νὰ θαυμάσω ὅλα τὰ ἔργα του ἀδιακρίτως. Ὑπάρχουσι τοιαῦτα σελίδες τοῦ Λεμοννιέ, τοιαῦτα βιβλία ἀκόμη, τὰ ὅποια ἐξουσίως θὰ ἐθυσίαζον.

Ἄλλ' ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Λεμοννιέ, τῷ τόσῳ ἀφθόνῳ καὶ ποικίλῳ, τοῦ μυθιστοριογράφου, διηγηματογράφου καὶ τεχνοκρίτου γνωρίζω τόσα σημεῖα ἀξία ἀνεπιφυλάκτου θαυμασμοῦ. Ὅταν ἀνακαλεῖ τὸ δροσερὸν μυστήριον τῆς καρδίας τοῦ Δάσους· ὅταν χαράσῃ μετὰ τὴν λεπτὴν καὶ συγκινούσαν χάριν ἐνός· Ἀλφόνσου Daudet, τὴν σεμνὴν καὶ γλυκεῖαν εἰκόνα τῆς Θηρεσίας Monique· ὅταν ἐξελίσῃ περίεξ τοῦ ναοῦ Saint - Walburge, ἐν Furnes, τὰς ψαλοῦσας λιτανεῖας· ὅταν κάρη τὸν ἄνεμον νὰ φυσᾷ εἰς τὰς πτέρυγας τῶν μύλων ὅταν, τέλος, ἀνυψούμενος εἰς μιαν ὑψηλὴν καὶ εὐρεῖαν ἀντίληψιν τοῦ κόσμου, μᾶς ζωγραφίσῃ, ἐν τῷ Petit Homme de Dieu, ἐν τῷ «l'Arche», ἢ ἐν τῷ «Comme va le uis-seau», τὸ χόρτον τῆς γλότης, εἰς τὸ ὁποῖον πάλλεται ἡ καθολικὴ ζωὴ, τὴν ἀκαταμάχητον καταφύγειαν τοῦ πεπρωμένου, τὰ δυστυχῆ ὄντα καὶ ἀνήσυχτα καὶ φοβισμένα ἐπὶ τῶν ὁποίων περὶ τὸ μέγα ἐνεργητικὸν τῆς Ἀθανασίας, μᾶς δίδει τὸ συναίσθημα μᾶς τέχνης συνθέτου, ἄλλοτε ἰσχυρὰ καὶ ρωμαλέας καὶ ἄλλοτε δυσνοήτου καὶ κεκαλυμμένης.

Εἰς τὸ ὕψος θὰ ἐπεθύμει τις ἐνίοτε ὀλιγωτέραν δα-